

50 voorstellen voor een samenhangend en menswaardig beleid naar de oorzaken van de migratie, het migratieparcours, de migranten zelf en de migratiesamenleving.

ORBIT vzw stelde deze werktekst samen na de EU-top van 22 april 2015 over de dringende maatregelen inzake 'de migratiecrisis' in en rond de Middellandse Zee. De tekst werd samengesteld met het oog op de nakende gesprekken tussen staats- en regeringsleiders over het nieuwe EU-migratiebeleid.

ORBIT vzw stelt vast dat het debat over het migratievraagstuk vaak gevangen geraakt in een kluwen van het 'grensbewakings-denken'. Iedereen beseft dat dit denken geen antwoord biedt, maar toch beperkt het debat zich snel tot het zoeken naar maatregelen voor het beperken van de binnenkomst en de snelle verwijdering van migranten en vluchtelingen.

Met deze ORBIT-werktekst willen wij u aanzetten om breder te kijken, ruimer te denken en in gesprekken ook andere elementen ter sprake te brengen. Het migratiebeleid moet meer zijn dan een cijferdebat over het aantal nieuwkomers, asielzoekers en uitgewezen vreemdelingen.

Een geïntegreerd, menswaardig en effectief migratiebeleid kan – volgens ORBIT - getoetst worden aan deze criteria:

- er is impact op de oorzaken van migratie
- migranten en vluchtelingen worden onderweg menswaardig behandeld
- er zijn mogelijkheden om ergens opgevangen te worden en een verblijfsstatus te krijgen
- er worden kansen geboden om te werken aan een eigen toekomst
- er is een georganiseerde gastvrijheid en solidariteit in de samenleving die migranten ontvangt.

ORBIT bedankt iedereen die suggesties heeft ingestuurd. De reacties op onze oproep waren zeer interessant. Ze maken duidelijk dat burgers wakker liggen van een menswaardig migratiebeleid. Wij delen hun bezorgdheid voor een degelijk beleid dat uitgaat van solidariteit en mensenrechten. Zo'n migratiebeleid komt best in overleg tot stand. Het is niet enkel een zaak van politici. Zij nemen de beslissingen, maar er zijn meerdere actoren die zinnig aan het debat kunnen deelnemen. Daarom voegden wij een 50ste voorstel toe aan de lijst.

Wij verwoorden niet voor alles de beste oplossing. Deze nota mag groeien en aangevuld worden. De voorstellen zijn genummerd, maar dat is geen bewuste volgorde. Bij elk voorstel staat wie volgens ons verantwoordelijk is voor de uitvoering ervan. Dat zijn de direct verantwoordelijke bestuurlijke overheden, maar soms is dat ook de verantwoordelijkheid van de hele samenleving, van verschillende maatschappelijke instellingen en van de burgers.

Wij hopen van harte dat de inhoud van deze nota u en anderen mag inspireren. Uw reacties zijn welkom!

50 voorstellen voor een samenhangend en menswaardig beleid naar de oorzaken van de migratie, het migratieparcours, de migranten en de migratiesamenleving.

MIGRATIE HEEFT OORZAKEN

1. Versterk de sociale bescherming in landen van herkomst door extra verplichte solidariteit in bijdragensysteem van de sociale zekerheid

want: uitbouw van sociale bescherming als vangnet in landen van herkomst verhoogt levensstandaard voor wie ziek wordt of zijn job verliest

wie: EU, federale overheid, sociale partners, paritaire comités en sociale fondsen

2. Oriënteer investeringen van overheden en ondernemingen naar gebieden rond de Middellandse Zee, Midden-Oosten en Afrika

want: er wordt veel geïnvesteerd in China en het verre Azië, terwijl de economie rond Middellandse Zee krachtvoer nodig heeft

wie: EU, federale en regionale overheden, investeringsfondsen

3. Ploeg de wapenindustrie om naar een vredesindustrie

want: gewapende conflicten met klein en groot wapentuig zorgen voor onveiligheid en verplaatsing van bevolking

wie: EU, federale en regionale overheden, bestuurders van de betreffende industrie en aandeelhouders van industriële groepen

4. Maak van elke gemeente en gezin een fairtrade en biologisch consument en aanbieder

want: eerlijke handel met een duidelijke meerwaarde voor producenten en tussenschakels in landen van herkomst garandeert werkgelegenheid en eerlijke lonen

wie: EU, federale, regionale en lokale overheden, sociale partners, middenveld, burgers

5. Hef elke 5 jaar een tax op vermogens vanaf 200.000 euro voor extra investeringen in welzijns-, gezondheids- en onderwijsvoorzieningen in landen van herkomst

want: burgers met vermogen ondersteunen burgers zonder vermogen in lokale ontwikkeling

wie: EU en federale overheden, burgers

6. Geef geen vergunningen, overheidssubsidies en faciliteiten aan ondernemingen die migratie veroorzaken door ontbossing, ontginning, ...

want: zorgvuldiger ondernemen t.a.v. de levenskansen voor bevolking voorkomt onnodige migratiebewegingen

wie: EU en federale overheden

7. Zet beslissende en moedige stappen op de VN-klimaatconferentie van Parijs 2015

want: klimaatverandering heeft grote impact op migratiebewegingen, onder meer door beperking van landbouwmogelijkheden, visvangst,... door gebrek aan water of door stijging zeespiegel,...

wie: UNO, EU, federale, regionale, lokale overheden, middenveld en burgers

8. Stop het dumpen (van voedseloverschotten, tweedehands textiel, plastic, metalen, huishoudapparaten, elektronica,...) in landen in ontwikkeling

want: het verstoort de lokale markten, het vernietigt lokale tewerkstelling en economische ontwikkeling, het vervuult ontzaglijk veel steden, gronden, rivieren en zeeën

wie: UNO, EU en federale overheid

9. Zorg voor een vlotter verkeer van personen tussen de EU- en niet-EU-staten

want: het versterkt de mogelijkheid om in beide landen/continenten te ondernemen en te voorzien in economische en sociale ontwikkeling

wie: EU en federale overheid

10. Maak de terugname- of readmissie-akkoorden tussen EU-lidstaten en niet-EU-lidstaten transparant. Onderwerp ze aan criteria met een meerwaarde voor de sociale en economische ontwikkeling

want: de huidige akkoorden worden vaak in 'het geheim' afgesloten en worden niet gecommuniceerd of onderworpen aan een onderzoek naar de effecten ervan.

wie: EU en federale overheid

11. Versterk de samenwerking met en ondersteun de 4de pijlerorganisaties van migranten die bijdragen aan ontwikkeling in het land van herkomst

want: veel 4de pijlerprojecten zijn een direct antwoord op noden van lokale samenlevingen en worden opgezet door migranten met kennis van zaken

wie: de federale, regionale en lokale overheden

12. Stimuleer microkredietverlening en alternatieve handelssystemen

want: het blijkt uit onderzoek en ervaring dat deze ingrepen van onderuit kunnen leiden tot vormen van lokaal ondernemen met directe impact op de levensomstandigheden van de betrokken 'kleine ondernemers'

wie: EU, federale en regionale overheden

13. Investeer in de heropbouw van getroffen steden, dorpen en gebieden zodat zij die vluchtten en migreerden, opnieuw kunnen starten

want: bij vele migranten en vluchtelingen leeft het verlangen om zich te hervestigen

wie: EU, federale en regionale overheden en middenveld

MIGRANTEN HEBBEN RECHTEN, OOK ALS ZE ONDERWEG ZIJN

14. Evalueer en herzie de Europese richtlijn 2001/51 EC over het beboeten van vliegmaatschappijen voor 'onechte asielzoekers'

want: deze richtlijn zorgt ervoor dat 'echte' asielzoekers gewantrouwd worden door privé-vliegmaatschappijen en geweigerd worden aan de check-in op de luchthavens

wie: de EU en de federale regeringen

15. Pas de principes en richtlijnen van de Verenigde Naties m.b.t. de mensenrechten aan de grenzen van EU strikt toe

want: deze richtlijnen laten toe te evalueren of een migrant toegang heeft tot juridische bijstand en menswaardig wordt opgevangen

wie: EU en federale overheid

16. Bouw bestaande vluchtelingenkampen in herbergzame gebieden om tot nieuwe gemeenten en steden met duurzame woningen en voorzieningen tot terugkeer mogelijk wordt

want: voor vele vluchtelingen en migranten zijn deze kampen voor lange tijd en vaak voor meerdere generaties de enige woonplek. Het is nodig dat alle voorzieningen beschikbaar zijn

wie: UNO, federale overheid, middenveld en ontwikkelingsorganisaties

17. Verbeter de dienstverlening van de ambassades en consulaten voor migranten en zorg voor een meertalige website over legale migratiekanalen

want: er zijn vele klachten over het onthaal op en de bereikbaarheid van onze ambassades en consulaten. Bovendien is er geen duidelijk informatiekanaal dat in deze gedigitaliseerde samenleving toegang biedt tot heldere informatie, waardoor de afhankelijkheid van mensenhandelaren vergroot wordt

wie: EU en federale overheid

18. Versterk de operationele capaciteit van reddingsteams om migranten in nood op zee en te land ter hulp te schieten

want: aan mensen in nood moet altijd hulp geboden worden

wie: Unie en federaties van staten van de verschillende continenten en de EU

19. Verhoog de controle op mensenhandelaars die misbruik maken van de nood situatie van de migranten

want: we hebben goede wetgeving in verschillende EU-lidstaten, maar zetten te weinig structurele middelen in voor de opvang van slachtoffers van de mensenhandel en de snelle juridische afhandeling van rechtszaken tegen de daders

wie: EU en federale overheid

OVER HET VERBLIJF VAN MIGRANTEN IN EUROPA EN DE EUROPESE UNIE

20. Creëer meteen een mogelijkheid tot verblijfsregularisatie voor migranten die niet-repatrieerbaar zijn naar hun land van herkomst

want: de bijzonder precare situatie van deze doelgroep geeft hen en hun familieleden geen toekomstperspectief. Dit is trouwens opgenomen in het federaal regeerakkoord

wie: federale overheid

21. Creëer meteen nieuwe legale migratiekanalen voor arbeidsmigratie van kort-, midden- en langgeschoolde niet-EU-werknemers

want: het huidige arbeidsmigratiebeleid draagt enkel bij tot meer informele economie en komt niet tegemoet aan de vraag van werkgevers naar al deze categorieën werknemers

wie: EU, federale en regionale overheden

22. Zet meer in op de bescherming van werknemers zonder wettig verblijf en daardoor op een effectieve aanpak van malafide werkgevers

want: de uitbuiting op de informele arbeidsmarkt is onrustwekkend hoog, de werknemers zijn er zeer kwetsbaar en de overheid verliest greep en budget

wie: EU, federale en regionale overheden

23. Creëer nieuwe legale kanalen voor studiemigratie en stimuleer Belgische studenten om opleidingen en stages te volgen buiten de EU

want: de internationalisering van het studieaanbod draagt bij tot ontwikkeling in alle continenten

wie: EU, federale en regionale overheden

24. Verhoog de kwaliteit van de erkenning als staatloze en voorzie een verblijfsregeling voor en na de erkenning

want: de huidige praktijk stuurt mensen voor jaren in het ongewisse en maakt hun verblijf kwetsbaar. Ook dit is opgenomen in het federaal regeerakkoord

wie: de federale overheid

25. Laat niet langer adviesartsen van de Federale Dienst Vreemdelingenzaken beslissen over het al dan niet toekennen van een verblijf om medische redenen in België, maar laat dit doen door een onafhankelijke medische instantie

want: er is geen enkele reden om dergelijk advies toe te vertrouwen aan artsen die verbonden zijn aan de Federale Dienst Vreemdelingenzaken, die de beslissende instantie is over het verblijf. Voor het behandelen van asielaanvragen hebben we ook een onafhankelijk orgaan. En vooral: het mag nooit onze bedoeling zijn om patiënten ziek en zonder wettig verblijf te laten of ze ziek terug te brengen naar het land van herkomst, als daar geen toegankelijke en betaalbare voorzieningen zijn

wie: EU en federale overheid

26. Verhoog het aantal vluchtelingen dat wordt opgevangen in het kader van de regeling van resettlement

want: het is een beproefde praktijk die in alle EU-lidstaten snel kan geïmplementeerd worden

wie: EU, federale en regionale overheden

27. Neem passende, beschermende en innovatieve maatregelen voor zogenaamde klimaatmigranten of milieumigranten

want: hun aantal neemt toe en een pro- en reactief beleid is nodig

wie: UNO, EU, federale en regionale overheden

28. Werp geen financiële barrières op voor migranten en vluchtelingen om een verblijfsprocedure te starten in een EU-lidstaat

want: de kosteloze toegang tot een verblijfsprocedure of een beroep tegen de weigering ervan is logisch in een wereld van migratie en in een rechtsstaat voor personen die nog geen inkomsten hebben verworven of hebben kunnen verwerven op het grondgebied

wie: EU en federale overheid

29. Onderwerp alle gesloten centra voor mensen zonder wettig verblijf in de EU aan permanent toezicht door een onafhankelijke toezichtcommissie

want: het is behoorlijk bestuur om de normen die gelden binnen het gevangeniswezen minstens ook toe te passen voor de gesloten centra die beheerd worden door Binnenlandse Zaken

wie: EU en federale overheid

30. Laat maatschappelijk assistenten hun beroep vrij en zonder beperkingen uitoefenen in de echte sociale diensten in het kader van de opvang, begeleiding en de detentie van migranten en vluchtelingen

want: het is fundamenteel dat migranten en vluchtelingen, met en zonder wettig verblijf altijd terecht kunnen bij vertrouwenspersonen die hun professionele aandacht in eerste instantie richten op de vragen en behoeften van de hulpvragers

wie: federale en regionale overheden, gediplomeerde maatschappelijk assistenten

31. Ratificeer de UNO-Conventie over de rechten van de arbeidsmigrant en hun families

want: het is noodzakelijk dat er wereldwijd wordt uitgegaan van een goed rechtenkader voor het omgaan van staten met migranten. Er zijn bovendien – wat België betreft - geen fundamentele en onoplosbare kwesties waardoor we verhinderd zouden zijn deze conventie te ratificeren

wie: EU en federale regeringen van de verschillende lidstaten

32. Start na de ratificatie van de ILO Conventie over waardig werk van huispersoneel meteen met de implementatie ervan in België

want: een meerderheid van het huispersoneel dat nu tewerkgesteld is in België, is kwetsbaar en heeft bovendien een precare of onwettige verblijfsstatus. Er is echter wel een grote vraag naar huispersoneel wegens een tekort bij de werkzoekenden op de arbeidsmarkt

wie: federale en regionale overheden

MIGRANTEN WERKEN AAN HUN TOEKOMST

33. Evalueer het Belgische 'terugkeerbeleid'

want: we weten vandaag niet wat de effecten ervan zijn en kennen alleen de 'cijfers' én een evaluatie werd aangekondigd in het federale regeerakkoord

wie: federale overheid

34. Zet meer in op toekomstoriëntatie van mensen zonder wettig verblijf zodat ze ruimte krijgen om hun verhalen en projecten ter sprake te brengen

want: we worden nu verblind door de terugkeer-slogan 'vrijwillig als het kan, gedwongen als het moet' en worden daardoor doof voor de motieven waarvoor migranten hun thuis zijn ontvlucht. We lopen veel mogelijkheden mis als we daar geen rekening mee houden. Met 'toekomstoriëntatie' start een dialoog met het oog op de beste strategie

wie: federale en regionale overheden

35. Laat niet-gouvernementele organisaties zinvolle en duurzame projecten 'vrijwillige terugkeer' ontwikkelen

want: verschillende niet-gouvernementele organisaties, waaronder ontwikkelingsorganisaties, hebben rechtstreekse contacten met partners in de landen van herkomst

wie: federale en regionale overheden

36. Zorg voor een menswaardige opvang van mensen zonder papieren in alle seizoenen in alle centrumsteden in de EU

want: een goede opvang is een grondrecht en geeft ook de mogelijkheid om aan toekomstoriëntatie te werken. Door de uitbouw van dergelijke opvang werken we ook proactief op de migratiebewegingen die zich nog zullen aandienen. Goede opvang is nooit een slechte investering. Het is ook een vorm van gezondheidspreventie

wie: EU, federale, regionale, lokale overheden

37. Evalueer de methode van afleveren van bevelen om het grondgebied te verlaten aan uitgeprocedeerden. In het bijzonder voor wat betreft de toevoeging van een 'inreisverbod' voor de betrokkenen en de vermelding dat ze zich schuldig zouden gemaakt hebben aan een 'schending van de openbare orde'

want: de huidige methode houdt geen rekening met persoonlijke omstandigheden van de betrokkenen en geeft ze in het algemeen te weinig tijd en mogelijkheden om aan een haalbare opvolging en oplossing te werken

wie: federale overheid

38. Publiceer landenrapporten waaruit blijkt waarom bepaalde landen van de regering het label 'veilig' of 'onveilig' krijgen

want: er is nu geen parlementair debat en toezicht op de beslissingsgronden waarom bepaalde landen als dusdanig worden omschreven

wie: federale overheid

39. Zet in op 'remigratieprojecten' voor gevestigde mensen met een migratiegeschiedenis

want: er zijn gevestigde migranten die zelfstandig kiezen voor een nieuwe start in het land van herkomst en die daarbij goede hulp en ondersteuning kunnen gebruiken. Zij kunnen nu nergens terecht. In Nederland is daarover expertise beschikbaar

wie: federale overheid

40. Geef mensen met een precair of zonder wettig verblijf recht om vrijwilligerswerk doen

want: vrijwilligerswerk zorgt voor contact in de samenleving en is een leerschool vol nieuwe ervaringen. Met sociale inspectie kunnen eventuele misbruiken tegengegaan worden

wie: federale overheid

41. Heropen het recht op volwassenenonderwijs voor mensen zonder wettig verblijf

want: we hebben nooit begrepen waarom mensen die zich willen bijscholen - binnen of buiten het kader van een vrijwillig terugkeerproject – dat niet meer zouden mogen. Dat is hoe dan ook een goede investering voor hier of ergens anders

wie: regionale overheden

42. Zorg ervoor dat scholieren zonder papieren een diploma kunnen halen en dat zieke kinderen zonder papieren maximale toegang hebben tot gezondheidszorg

want: de toepassing van het internationale kinderrechtenverdrag vraagt dat we maximaal bijdragen aan de psychische, emotionele en fysische ontwikkeling van minderjarigen

wie: EU, federale en regionale overheden

43. Voor mensen met een precair/of zonder wettig verblijf moet de toegang tot juridische bijstand gratis zijn. Zowel voor de procedure die te maken heeft met hun verblijfsrechten als voor hun arbeidsrechten

want: zij behoren tot de zwakste en kwetsbaarste groepen wiens kansen om recht te laten geschieden doorgaans bijzonder klein zijn. Zij beschikken de facto over minder verweermiddelen dan malafide personen of werkgevers van wie zij het slachtoffer zijn

wie: federale overheid

44. Geef aan nieuwkomers en migranten zonder wettig verblijf de mogelijkheid om gratis een bankrekening te openen

want: het beschikken over een officiële bankrekening geeft de mogelijkheid aan de betrokkenen om hun middelen van bestaan veilig bij te houden, op een veilige manier geldtransfers te doen en eventuele achterstallige tegoeden - bijv. bij loondiefstal of onrechtmatige inhoudingen - te recupereren

wie: federale overheid

DE MIGRATIESAMENLEVING VRAAGT OM EEN BIJZONDERE AANPAK

45. Zet in op een permanente sensibilisatie van de bevolking in het kader van wereldwijde groei van steden en samenlevingen in diversiteit

want: sensibilisatie en ontmoeting creëren een klimaat van 'verstand'-houding inzake de migratiebewegingen en hun oorzaken. Daardoor groeit de bereidheid om te investeren in een migratiebeleid dat verder gaat dan enkel de bewaking van de grenzen

wie: EU, federale en regionale overheden, onderwijs en middenveld

46. Versterk de training en vorming omtrent racisme, omgaan met culturele en levensbeschouwelijke verschillen en gelijkenissen

want: een klimaat van racisme, xenofobie en onverdraagzaamheid enerzijds en de vooroordelen t.a.v. het levensbeschouwelijk of religieus toebehoren van mensen anderzijds, dragen niet bij tot een open houding t.a.v. migranten en vluchtelingen

wie: EU, federale en regionale overheden, onderwijs en middenveld

47. Zorg voor de goede integratie op de arbeidsmarkt van mensen met een migratiegeschiedenis door een wettelijke regeling van de sollicitatieprocedures

want: het vinden van een goede baan is voor migranten van uitzonderlijk belang en is ook een stevige basis voor de maatschappelijke integratie. De vaststelling dat er veel discriminatie is bij aanwerving van mensen met een migratiegeschiedenis kan niet worden omgekeerd door intentieverklaringen, maar wel door duidelijke regels voor de wijze waarop sollicitatieprocedures moeten verlopen in ondernemingen, bedrijven, organisaties en maatschappelijke instellingen

wie: regionale overheden en de sociale partners

48. Versnel de interculturalisering van het personeel in onderwijs, sociaal(-cultureel) werk, ontwikkelingssamenwerking, justitie en politiek

want: mensen met een migratiegeschiedenis kunnen in deze sectoren rolmodel zijn voor de jongeren met een migratiegeschiedenis én intern in deze sectoren een ander zicht geven op de realiteit van migratie enerzijds en het levensbeschouwelijke en culturele verschil anderzijds

wie: regionale overheden

49. Versterk de politieke participatie van mensen met een migratiegeschiedenis op de lokale en bovenlokale bestuursniveaus

want: op dit ogenblik is er een democratisch deficit in onze samenleving en is de politieke inburgering nog niet voltooid. Voor wat betreft de gemeenteraadsverkiezingen heeft een grote meerderheid kiesgerechtigde EU-burgers en niet-EU-burgers hun stem uitgebracht. Voor wat betreft de deelname aan regionale, federale en Europese verkiezingen zullen er – door de wijziging aan de snel-Belgwet – in de toekomst weer meerdere migranten verstoken blijven van stemplicht. In een democratie kunnen ook mensen met een migratiegeschiedenis best mee de geschiedenis van het migratiebeleid schrijven

wie: federale en regionale overheden

OVERLEG VERSTERKT HET MIGRATIEBELEID

50. Richt een raad van advies op voor het migratiebeleid, met inbreng van de expertise van de overheden, administraties, mensen en verenigingen met een migratiegeschiedenis, academici, sociale partners, niet-gouvernementele organisaties en het middenveld

want: de oprichting van dergelijke raad is voorzien in art. 31 van de Vreemdelingenwet van 1980. België heeft daarmee bij wet vastgelegd dat het vreemdelingenbeleid en bij uitbreiding het migratiebeleid een breed overleg nodig heeft. Een keuze die in ons land trouwens voor andere beleidsdomeinen reeds is gemaakt

wie: federale regering

ORBIT vzw zet samen met mensen, organisaties en overheden in op: interlevensbeschouwelijke ontmoeting, samenwerking in diversiteit, rechtvaardig migratiebeleid en de effectieve aanpak van racisme

ORBIT vzw animeert AMOS – het oecumenisch netwerk christenen & migratie

Het AMOS netwerk houdt de vinger aan de pols van het beleid naar migranten met en zonder papieren, zet campagnes op omdat migratie oorzaken heeft en migranten rechten, versterkt mensen en organisaties die zich engageren, werkt samen met andere middenveldorganisaties,...

ORBIT vzw is lid van het Netwerk Rechtvaardigheid en Vrede, PICUM vzw, ENAR, 'De Migratiecoalitie' en Vluchtelingenwerk Vlaanderen

ORBIT is een initiatief van de Vlaamse kerkgemeenschap

ORBIT is erkend door de Vlaamse Overheid

Contact voor deze werktekst: Didier Vanderslycke 0478/234564 - amos@orbitvzw.be

Huidevettersstraat 165

B-1000 Brussel

t- (0032)-(0)2 - 5021128

www.orbitvzw.be

